

OSAKUNTOUTUSRAHAN KÄYTTÖ JA KUNTOUTUJIIEN KOKEMUKSET

Johdanto

Osakuntoutusraha lanseerattiin 1.10.2015, jolloin astui voimaan Kelan kuntoutusrahaa koskeva lainmuutos. Vaikka hallituksen esityksessä osakuntoutusraha näyttäytyy lähinnä teknisenä lakimuutoksena (ks. HE 63/2014), osakuntoutusrahaa koskeneen uudistuksen keskeinen tavoite on kuitenkin ollut työssäkäynnin tukeminen kuntoutuksen aikana. Näin on ajateltu edistettävän avomuotoiseen kuntoutukseen osallistumista. Osakuntoutusrahaa koskeva uudistus on osa laajempaa siirtymää kohti avomuotoisempia ja kevyempiä kuntoutuspalveluita. Lisäksi tavoite on ollut, että henkilön työhön ja arkeen aiempaa paremmin nivoutuva kuntoutus edistäisi paremmin hänen kuntoutumistaan. (Ks. Kela 2015.) Ensimmäisiä tämän tyyppisiä avomuotoisia Kelan kuntoutuspalveluita olivat vuonna 2016 alkaneet tuki- ja liikuntaelinsairaiden Tules-avokurssit sekä KIILA-kuntoutus.

Osakuntoutusraha ei sinänsä ole uusi etuus vaan kuntoutusraha, jota maksetaan puolet täyden etuuden määrästä. Kuntoutusrahaa henkilö voi saada osallistuessaan kuntoutukseen, joka estää häntä hoitamas-ta työtehtäviään. Lainmuutoksen ansiosta kuntoutusrahaa voi siis saada aikaisempaa

lyhyempien kuntoutuspäivien ajalta: osakuntoutusrahaa maksetaan, kun kuntoutuspäivä kestää matkoineen vähintään neljä tuntia ja kuntoutus estää henkilöä tekemästä ansiotyötä vähintään 40 prosenttia hänen päivittäisestä normaalityöajastaan. (Ks. Kela 2019a.) Ennen lainmuutosta kuntoutusrahan edellytyksenä oli kuntoutuspäivä, joka matkoineen kesti vähintään kuusi tuntia, eikä henkilö myöskään voinut tai saanut tehdä työtään kuntoutusrahaa maksettaessa.

Oikeus kuntoutusrahaan edellyttää, että asiakkaalle on tehty hyväksyttävä kuntoutuspäätös (KKRL 566/2005 17 §). Kuntoutuspäätöksen tulee perustua Kelan kuntoutuslain, terveydenhuoltolain, työterveyshuoltolain, vammaispalvelulain, päihdehuoltolain, lastensuojelulain, kehitysvammaisten erityis-huoltolain tai päihdehuoltolain perusteella todettuun kuntoutustarpeeseen. Nuoren kuntoutusrahan maksaminen voi perustua kotikunnan laatimaan henkilökohtaiseen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelmaan, oppisopimukseen tai sopeutumisvalmennukseen, joka on rahoitettu veikkausvoit-tovaroin. (Kela 2019a.) Kuntoutusrahaa voi näin saada laajasti eri tahojen järjestämään kuntoutukseen: sitä voivat saada henkilöt, jotka osallistuvat Kelan, kuntien, järjestöjen

tai työterveyshuollon järjestämään kuntoutukseen.

Kuntoutusrahan myöntäminen edellyttää, että kuntoutus on tarpeellista asiakkaan työelämässä pysymiseksi, työelämään palaamiseksi tai työelämään pääsemiseksi. Kun palkanmaksusta kuntoutusajalta ei ole sovittu työehtosopimuksissa yhtä laajasti kuin sairauspoissaolon tai perhevapaan ajalta, kuntoutusrahassa korostuu työnantajan ja työntekijän keskinäinen sopiminen. Kela voi maksaa kuntoutusrahan tai osakuntoutusrahan työnantajalle, jos tämä maksaa kuntoutuksen ajalta palkkaa. Ammatillisessa kuntoutuksessa kuntoutusrahan määrä määräytyy ammatillisen kuntoutuksen määrän suuruisena. Kuntoutusrahan määrä päivää kohti on 75 prosenttia sairausvakuutuslain mukaisen työtulon kolmassadasosasta. Ammatillisessa kuntoutuksessa kuntoutusrahan vähimmäismäärä vuonna 2019 on 31,39 euroa/päivä. Muuten määräytymisperusteet ovat samat kuin sairausvakuutuslain mukaisessa päivärahasa, jolloin kuntoutusrahan vähimmäismäärä vuonna 2019 on 27,86 euroa/päivä. (Ks. Kela 2019a.)

Tutkimustehtävä: aineisto ja menetelmät

Tässä katsauksessa esiteltävä tutkimus tuottaa tietoa osakuntoutusrahan käytöstä ja merkityksestä kuntoutujille osa-aikaisessa ja avomuotoisessa Kelan järjestämässä kuntoutuksessa.

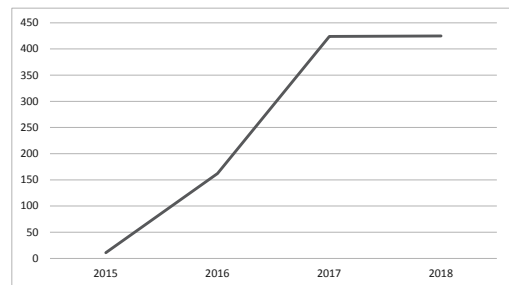
Aineisto muodostui Muutos-hankkeen kahdessa osatutkimuksessa kerätystä kyselyaineistosta ja erityisesti osakuntoutusrahaa koskevista kyselyvastauksista. KIILA-kuntoutuksen (Juvonen-Posti ym. 2019) ja avomuotoisen Tules-kuntoutuksen toteutumista koskevissa kuntoutujakyselyissä (Karhula ym. 2019)¹ kysyttiin kahdella kysymyksellä osakuntoutusrahan käytöstä ja käyttökokeumuksista. Määrällisestä aineistosta kuvai-

1) KIILA-kuntoutuksen kysely oli osa SIKU-tutkimusta, jonka toteuttivat TTL ja Kuntoutussäätiö. Tules-kuntoutuksen kyselyn toteutti Kaakkois-Suomen AMK.

leva tieto esitetään jakaumina. Laadullisen aineiston analyysi perustuu temaattiseen sisällönanalyysiin, ja tulosten yhteydessä esitetään sitaatteja alkuperäisistä vastauksista. Lisäksi tämän selvityksen aineistoon sisältyi osakuntoutusrahaa koskeva, vuodesta 2015 alkava tilastotarkastelu, joka perustui Kelastosta (Kela 2019b) saataviin tietosisältöihin.

Tulokset

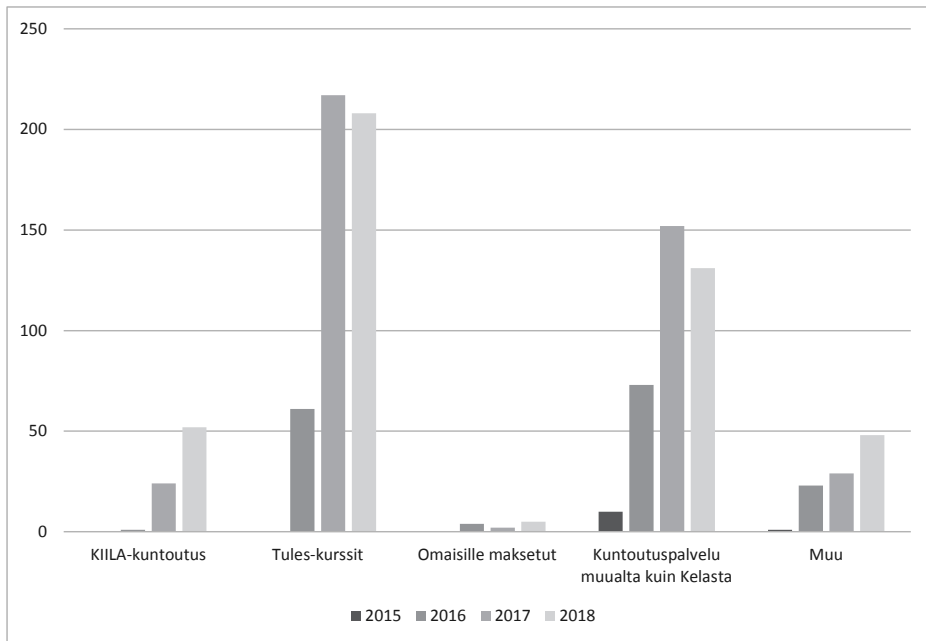
Kun osakuntoutusrahan maksaminen mahdollistui lakiuudistuksen jälkeen vuonna 2015, sen käyttö oli hyvin vähäistä. Sittemmin osakuntoutusrahan saajamäärä on kasvanut ja vakiintunut (ks. kuvio 1) siten, että viime vuosina sitä on myönnetty reilulle 400 henkilölle vuodessa. Määrä on kuitenkin erittäin pieni kaikkiin Kelan kuntoutusta saaneisiin nähden.

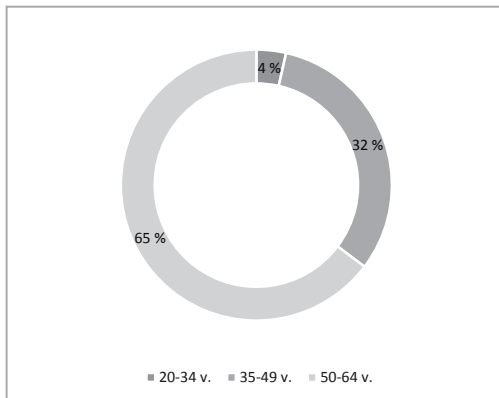
Kuvio 1. Osakuntoutusrahan saajat vuosina 2015–2018.

Kun osakuntoutusrahaa tarkastellaan kuntoutusmuodoittain (kuvio 2), etuuden saajissa erottuu suurimpana ryhmänä Kelan avomuotoiseen Tules-kuntoutukseseen osallistuneet henkilöt. Toinen merkittävä ryhmä on henkilöt, jotka ovat osallistuneet kuntien, järjestöjen tai työterveyshuollon järjestämään kuntoutukseseen. Ryhmä 'muu' sisältää muun muassa mielenterveyskursseja ja ammatillista kuntoutusta.

Osakuntoutusrahan saajat ovat työkäisiä (kuvio 3); suurin ryhmä vuonna 2018 oli 50–64-vuotiaat. Nuorempia, alle 50-vuotiaita, oli alle 40 prosenttia etuuden saajista.

Kuvio 2. Osakuntoutusrahan saajat kuntoutuspalveluittain vuosina 2015–2018.

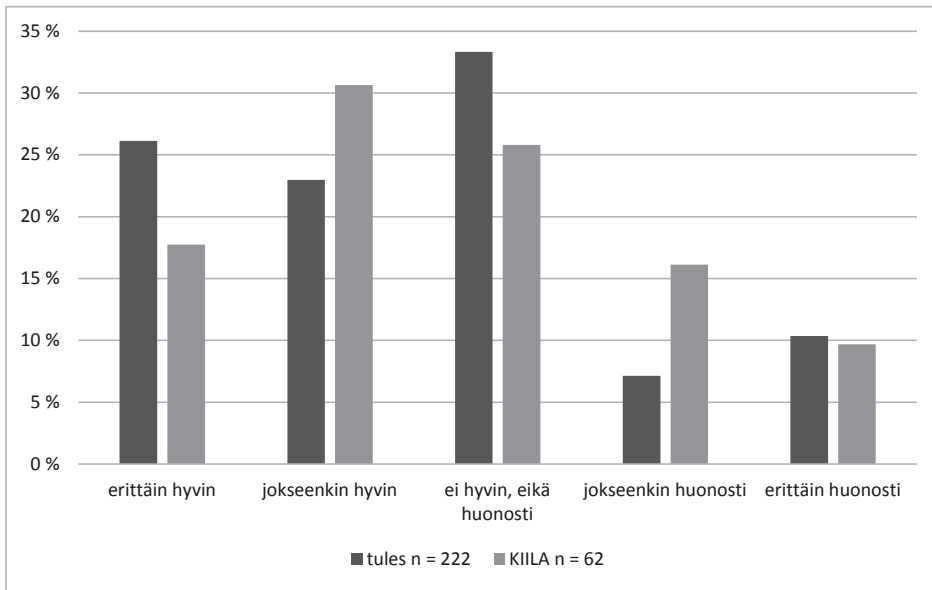

Kuvio 3. Osakuntoutusrahaa vuonna 2018 saaneiden ikäjakauma.

Osana kuntoutuksen toteutumista koskenutta kyselyä tiedusteltiin KIILA- ja Tules-kuntoutukseen osallistuneilta kuntoutujilta kokemuksia osakuntoutusrahasta. Niiltä, jotka olivat saaneet etuutta, kysyttiin, miten osakuntoutusraha tuki työn ja kuntoutuksen yhdistämistä. KIILA-tutkimuksessa osakuntoutusrahaa oli saanut 26 prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista (62 vastaajaa). Tules-tutkimuksen kyselyssä osakuntoutusrahaa oli saanut 56 prosenttia avokuntoutukseen osallistuneista vastaajista (222 vastaajaa).

Molempiin kuntoutusmuotoihin osallistuneiden näkemykset olivat jokseenkin samansuuntaisesti jakautuneita: merkittävä osa vastaajista oli kokenut etuuden merkityksen työn ja kuntoutuksen yhdistämisessä myönteisenä, mutta toisaalta iso osa koki asian päinvastaisena tai ei osannut ottaa kysymykseen kantaa (kuvio 4). Havaittavaa kuitenkin on, että Tules- ja KIILA-kuntoutuksessa osapäiväisen kuntoutuksen rooli oli erilainen. Avomuotoiseen Tules-kuntoukseen sisältyi kymmenen ryhmämuotoista, neljä tuntia kestävää käyntikertaa (Kela 2016a). KIILA-kuntoutuksessa puolestaan oli enimmäkseen kaksi kuntoutuksen yksilölliseen osaan kuuluvaa vapaaehtoista, neljä tuntia kestävää käyntikertaa (Kela 2016b). Tämä on saattanut heijastua vastaajien kokemuksiin ja vastauksiin.

Vastaajien oli mahdollista myös kommentoida asiaa avokysymyksessä. Tules-kuntoutuksen aineistossa avovastauksia oli 85 ja KIILA-kuntoutuksen aineistossa 40 kappaletta. Myös avovastausten osalta on huomattavaa, että Tules- ja KIILA-kuntoutuksissa osakuntoutuspäivällä oli erilainen rooli sekä määrällisestä (10 kertaa vs. 0–2 kertaa) että laadullisesta (vapaaehtoisuus, yksilöllisyys)

Kuvio 4. Tules- ja KIILA-kuntoutuksessa olleiden ja osakuntoutusrahaa saaneiden näemykset siitä, kuinka hyvin osakuntoutusraha tuki työn ja kuntoutuksen yhdistämistä.

näkökulmasta (ks. Kela 2016a, b).

Vaikka kuntoutujien vastauksia leimasi kriittisyys, joukossa oli myös sävyiltään myönteisiä tai neutraaleja kommentteja, kuten: *”ei taloudellista merkitystä, ennemminkin psyykinen merkitys yhteiskunnan tuesta”* (avovastaus, Tules-kuntoutus) ja *”Kuntoutusraha oli lähinnä myönteinen ele. Summa oli mitättömän pieni”* (avovastaus, KIILA-kuntoutus).

Sävyiltään kritisoiduissa vastauksissa tuli esille viisi pääteemaa: 1) vaikeus yhdistää työ ja kuntoutus lyhytkestoisessa kuntoutuspäivässä, 2) kuntoutuksesta aiheutuneet taloudelliset haitat, 3) työnantajien vaihtelevat käytännöt, 4) etuuden vaikea hakeminen ja 5) etuutta koskeva tiedonpuute.

Vastauksissa osakuntoutusrahaa koskeva arvostelu liittyi keskeisesti avomuotoisen kuntoutuksen lyhytkestoiseen kuntoutuspäivään ja haasteisiin yhdistää työ kuntoutukseen. Tämä tuli esille myös Tules-kuntoutusta koskeneen tutkimuksen kuntoutujien haastatteluuissa (ks. Karhula ym. 2019). Haastatteluaineisto oli samansuuntainen kyselyaineiston kanssa: esille tuli kuormittavuus, joka johtui työn ja kuntoutuksen yhdistämisestä saman päivän aikana. Mo-

nella kuntoutujalla oli myös uniongelmiä, joten he kokivat väsyttävänä puolen päivän pituisen kuntoutuksen ja työn yhteensovittamisen. Joillekin kuntoutujille kuntoutuksen ja fyysisen työn yhdistäminen samalle päivälle oli aiheuttanut niin suuren fyysisen kuormittumisen, että he olivat joutuneet jäämään sairauslomalle kuntoutuspäivän jälkeen. Joissakin tapauksissa kuntoutuja oli tullut yövuoron jälkeen kuntoutukseen, mikä ei vastannut avomuotoisen kuntoutuksen tarkoitusta. Lyhytkestoisen kuntoutuspäivän yhdistäminen työhön saattoi tapahtua myös siten, että kuntoutujat, jotka tekivät vuoro-työtä, tekivät kuntoutuspäivänä aamu- tai iltavuoron töissä. Tosin tällöin hänellä ei ollut oikeutta osakuntoutusrahaan, koska kuntoutus ei estänyt työn tekemistä. Töiden yhdistäminen kuntoutukseen saman päivän aikana aiheutti kuntoutujissa kiireen tunnetta, mikä saattoi estää rentoutumisen ja kuntoutukseen keskittymisen. (Ks. Karhula ym. 2019.)

Sekä Tules- että KIILA-kuntoutukseen osallistuneiden kritisoiivat huomiot kyselyvastauksissa liittyivät kuntoutuksesta aiheutuneisiin taloudellisiin seikkoihin. Useissa vastauksissa esille tuli etuuden pieni määrä,

joka verotuksen jälkeen kutistui entisestään.

”Osakuntoutusraha oli vain murto-osa ansiosidonnaisesta päivärahasista, joten jokainen kuntoutuspäivä oli menoerä. Töissä ollessa jouduin tekemään kuntoutuksessa olotunnit takaisin.” (Avovastaus, Tules-kuntoutus.)

”Kuntoutusraha on paljon pienempi kuin tuloperusta jolla se lasketaan ja kuntoutukseen osallistuminen palkattomasti tekee ison loven tuloihin. Matkoja ei korvata koska omavastuu on iso. Yhden hengen huoneessa yöpyminen maksaa (terveysperuste ei riittänyt Kelalle).” (Avovastaus, KIILA-kuntoutus.)

Kolmas teema liittyi työnantajan erilaisiin työelämän käytäntöihin, jotka koskivat palkanmaksua, ajankäyttöä, töiden organisoimista ja sijaistamista kuntoutukseen osallistumisen aikana. Tämäkin teema limittyi sisällöllisesti voimakkaasti avomuotoisen kuntoutuksen kysymyksiin. Kelan etuusohjeen (Kela 2019a) mukaan työntekijä ja työnantaja arvioivat yhdessä, voiko kuntoutuspäivänä työskennellä osan aikaa. Yrittäjä tekee arvion itse. Aineistossa kuitenkin tuli esille, että ratkaisut kuntoutuksen ja työn yhdistämisestä olivat usein ’työnantajavetoisia’. Havaittavaa oli käytäntöjen suuri erilaisuus. Esimerkiksi osa kuntoutujista sai koko päivän palkallista vapaata, vaikka kuntoutus oli puolipäiväistä. Toisaalta eräs kuntoutuja oli joutunut ottamaan palkattoman vapaan koko päivän verran. Yleensä kuntoutusraha maksettiin suoraan työnantajalle, mutta osa kuntoutujista sai kuntoutusrahan itselleen.

Vastauksissa usein esiintynyt teema oli etuuden hakemisen vaikeus ja asiaa koskevan tiedon puute. Tiedonpuute oli ollut kokemusten mukaan laajaa, mutta erityisesti kuntoutujia oli haitannut, ettei Kelassa ollut asiasta riittävää tietämystä. Tiedonpuute koski etuuden hakuprosessia ja eri etuuksien saamisen yhteisvaikutusta. Näissä vastauksissa on vaikea päätellä, puhuvatko kuntoutajat aina nimenomaan kuntoutusrahasta vai osakuntoutusrahasta.

”Työnantajalla, palkanlaskijalla ja jopa Kelan virkailijalla epäselvyyttä etuisuuksien maksamisen suhteen.” (Avovastaus, Tules-kuntoutus.)

”Kovin oli työlästä hakea ko. asioita. Selkeämpää ja yksinkertaisempaa ohjeistusta ja hakumenettelyä kaikin tavoin.” (Avovastaus, Tules-kuntoutus.)

Etuuden hakemista kuvattiin vaikeaksi, osin juuri tiedonpuutteen vuoksi, mutta muutamassa vastauksessa viitattiin ennen kaikkea järjestelmän haasteellisuuteen, kuten edellisessä sitaatissa tuli esille. Vaikka lomakkeessa kysymys oli muotoiltu siten, että siihen vastaisivat vain ne henkilöt, jotka olivat saaneet osakuntoutusrahaa, on toki mahdollista, että kriittiset näkemykset kohdistuivat myös laajemmin kuntoutusrahaan eikä vain erityisesti osakuntoutusrahaan.

Pohdinta

Osakuntoutusrahan tavoite on mahdollistaa henkilön osallistuminen avomuotoiseen kuntoutukseen siten, että hän pystyy käymään töissä kuntoutuksen aikana. Kuitenkin kuntoutujien kokemukset avomuotoisen Tules- ja KIILA-kuntoutuksen osakuntoutuspäivästä viestittivät merkittävistä haasteista työn ja kuntoutuksen yhdistämisessä saman päivän aikana – joskin osalle kuntoutujista nimenomaan osakuntoutuspäivä oli toimiva ratkaisu, joka mahdollisti kuntoutukseen osallistumisen. (Ks. Karhula ym. 2019.)

Vaikka Tules-kuntoutukseen osallistuneiden vastauksia oli määrällisesti enemmän kuin KIILA-kuntoutukseen osallistuneiden, avovastausten sisällönanalyyseissä osui sitaatteja kaikkiin kategorioihin molemmilta vastaajaryhmiltä. Tules- ja KIILA-kyselyjen avovastaukset erosivat kuitenkin siten, että kun Tules-kuntoutajat kritisoivat osakuntoutusrahaa, on mahdollista ja todennäköistä, että kritiikkiin heijastui heidän negatiivisia kokemuksiaan työn ja kuntoutuksen yhdistämisen vaikeudesta. KIILA-kuntoutujille enimmillään kahden osa-aikaisen kuntoutuspäivän painoarvo osana koko kuntoutusprosessia oli huomattavasti vähäisempi

verrattuna Tules-kuntoutukseen, lisäksi KII-LA-kuntoutujille kyseiset yksilölliset käyntikerrat olivat vapaaehtoisia.

Kriittiset näkemykset koskivat myös etuuden rahallista pienuutta, vaikka työssä olevilla osakuntoutusraha on harvoin minimimääräinen; vuonna 2018 valtaosa (83 %) sai etuuden tulojen perusteella (Kela 2019b). Kun osakuntoutusraha on puolet täydestä kuntoutusrahasta, etuuden vähimmäismäärä ammatillisessa KIILA-kuntoutuksessa oli 15,70 euroa/päivä ja Tules-kuntoutuksessa 13,90 euroa/päivä (ks. Kela 2019a). Vuonna 2018 keskimääräinen osakuntoutusrahan määrä oli 34,95 euroa/päivä (Kela 2019b). Kriittisiä huomioita sai osakseen myös osakuntoutusrahan (tai kuntoutusrahan) hakemisen vaikeus yhdessä niukan informaation saannin kanssa. Toki sisällöltään kriittiset vastaukset voivat kohdistua myös laajemmin kuntoutusrahaan eikä pelkästään osakuntoutusrahaan kysymyksen muotoilusta huolimatta.

Huomattavaa kuitenkin on, että osakuntoutusrahaa saaneista Tules-kuntoutujista lähes puolet arvioi, että osakuntoutusraha tuki erittäin tai jokseenkin hyvin työn ja avokuntoutuksen yhdistämistä. Lisäksi osakuntoutusraha voidaan tukea myös muiden kuin Kelan järjestämään avo- ja osa-aikaiseen kuntoutukseen osallistumista.

Osakuntoutusrahaan oli ladattu varsin paljon odotuksia siitä, että sen avulla pystyttäisiin tukemaan osapäiväiseen kuntoutukseen osallistumista työn ohella. Osakuntoutusrahan maksamista varten etuusjärjestelmää on uudistettu ja muokattu, asiantuntijoita koulutettu, valmistelutyötä tehty. Kysymys on yhteiskunnan investoinnista. Vaikka etuuden saajien joukko on osoittautunut pieneksi, voidaan ajatella, että henkilöille, joille osakuntoutusraha sopii, on siitä hyötyä – se mahdollistaa kuntoutukseen osallistumisen ja kuntoutumisen.

Lisäksi osakuntoutusrahaa voidaan tarkastella myös 'kokeiluna', vaikka sellaisena sitä ei toki ole toteutettu. Tästä näkökulmasta on mahdollista ajatella, että Kela muokkasi suhteellisen ketterästi olemassa olevaa etuutta tavoitteena avokuntoutukseen osallistumisen kasvattaminen. Tutkimus- ja pa-

lautetieto viestitti kuitenkin osapäiväisen kuntoutuksen haasteista. Sen mukaisesti Kelan avomuotoisessa Tules-kuntoutuksessa tehdään korjausliike ja siirrytään koko päivän kestäviin kuntoutuspäiviin, eikä osakuntoutusrahaa tässä enää tarvita. Osakuntoutusraha kuitenkin säilyy ja sen potentiaalia on mahdollista hyödyntää tulevaisuudessa, kun 'maaperä' on valmiimpi osapäiväiselle kuntoutukselle.

Tulosten merkitys

Tulosten perusteella osakuntoutusrahan käyttö on ollut hyvin vähäistä: viime vuosina sitä on myönnetty runsaalle 400 henkilölle vuodessa. Jotta etuuden käyttö laajenisi, kuntoutuksen eri toimijoilla tulisi olla enemmän tietoa kuntoutukseen liittyvistä etuuksista ja niiden hakemisesta. Käyttöä voisi kannustaa myös etuuden rahallisen määrän lisääminen. Merkittävää olisi myös vahvistaa avokuntoutukselle myönteisiä asenteita ja käytäntöjä.

Avainsanat: kuntoutus, kuntoutuminen, kuntoutusraha, osakuntoutusraha

Riitta Seppänen-Järvelä, VTT, dosentti, tutkimuspäällikkö, Kelan tutkimusyksikkö

Jenna Mäkinen, VTM, tutkija, Kelan tutkimusyksikkö

Kiitämme Kelan kuntoutusraha-asiantuntijoita Marjut Hevosmaata ja Jenni Leväniemeä käsikirjoitukseen saamistamme tarkoista kommentteista.

Lähteet

- HE 63/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahetuuksista annetun lain muuttamisesta. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140063>.
- Juvonen-Posti P, Henriksson M, Puumalainen J, Kalleva S, Pitkänen S, Pesonen S, Horppu R, Visuri S, Seppänen S, Karppinen J (2019) Siirtymä uusimuotoiseen kuntoutukseen –implementaatiotutkimus. Mitä vaikutuksia Kelan asiakkaille oli Aslak-kuntoutuksen päättymisestä ja Kiila-kuntoutuksen aloittamisesta? Sosiaali- ja terveysturvan raportteja. Kela, Helsinki. Julkaisematon käsikirjoitus.
- Karhula M, Heiskanen T, Seppänen-Järvelä R (2019) Kelan tuki- ja liikuntaelinsairauksien kuntoutuk-

- sen toteutuminen kuntoutujan ja kuntoutuksen palveluntuottajan näkökulmista. Sosiaali- ja terveysturvan raportteja. Kela, Helsinki. Julkaisematon käsikirjoitus.
- Kela 2015. Uusi osakuntoutusraha tukee työssäkäyntiä kuntoutuksen aikana. Ajankohtais-tiedote kuntoutuksen yhteistyökumppaneille. 28.9.2015. Saatavissa: https://www.kela.fi/ajankohtaista-yhteistyokumppanit/-/asset_publisher/WQHcJ3JiaK7b/content/uusi-osakuntoutusraha-tukee-tyossakayntia-kuntoutuksen-aikana.
- Kela 2016a. Kelan avo- ja laitospuotoisen kuntoutuksen standardi. Tules-avokurssi – Tuki- ja liikuntaelinsairaiden aikuisten avomuotoisen kuntoutuskurssin palvelulinja. Voimassa 1.1.2016 alkaen. Saatavissa: <https://www.kela.fi/documents/10180/2272284/Tules-avokurssi.pdf/7ac3871a-cfd2-460e-898e-166d0f01e1d7>.
- Kela 2016b. Kelan avomuotoisen kuntoutuksen standardi. KIILA-kuntoutus. Ammatillista työkykyä tukevan kuntoutuksen palvelulinja. Voimassa 1.5.2016 alkaen. Päivitetty 2.2.2016. Saatavissa: <https://www.kela.fi/documents/10180/2272284/160308+lopullinen+KIILA+kuntoutus.pdf/89a8fbae-2255-4bdf-9c1b-f75d4bce108e>.
- Kela 2019a. Kuntoutusraha 03.04.2019. Saatavissa: <https://www.kela.fi/documents/10192/3240966/Kuntoutusraha.pdf>.
- Kela 2019b. Tilastotietokanta Kelasto. Saatavissa: <https://www.kela.fi/kelasto>. Viitattu 5.2.2019.
- KKRL 566/2005. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050566>.